

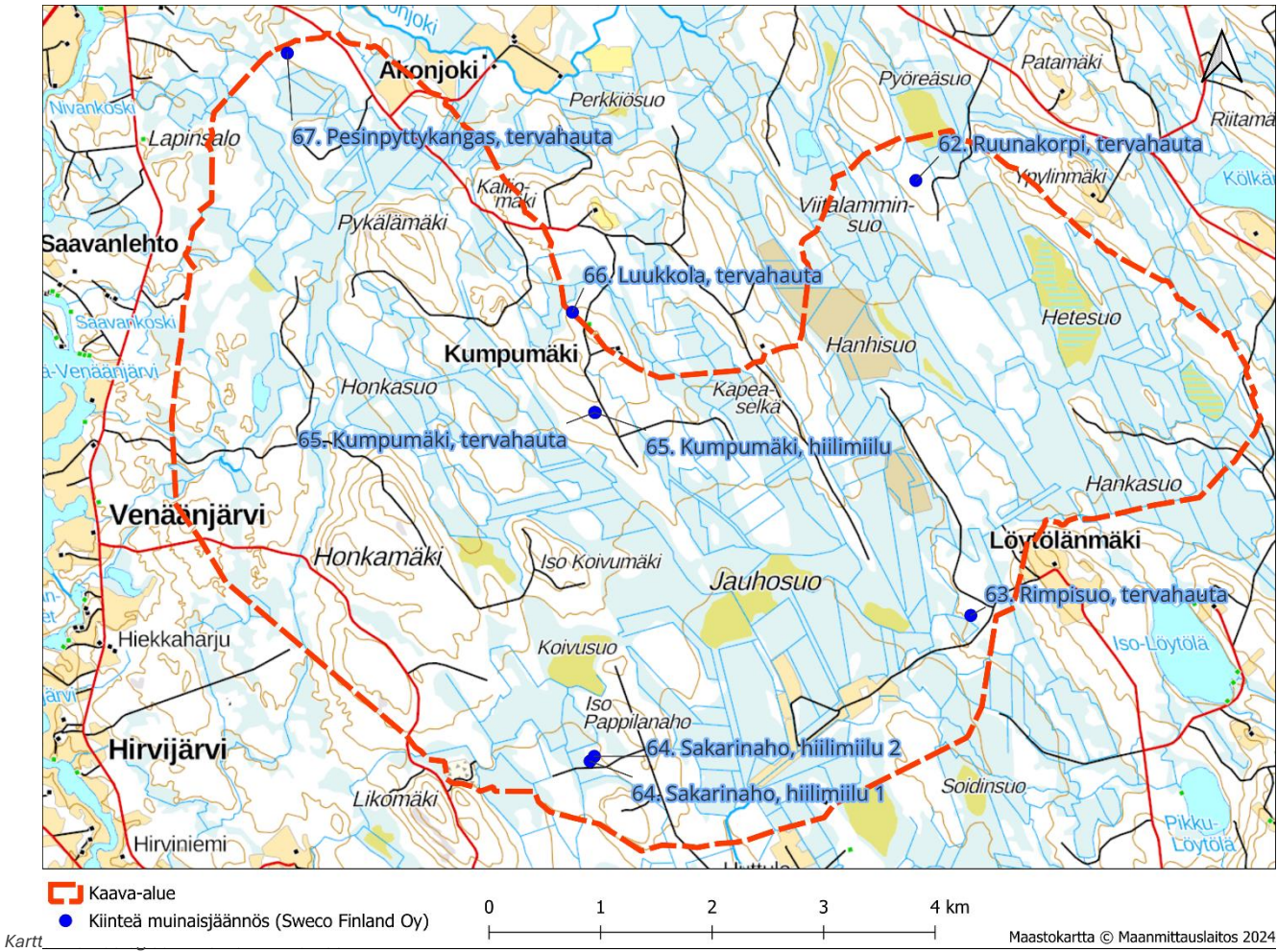
Honkamäki-Viidankankaan tuulivoiman tuotantoalueen arkeologinen inventointi: kuuden mahdollisen muinaisjäännöksen maastotarkastus

2025

Perustiedot

- Alue:** Sonkajärven Honkamäki-Viidankangas tuulivoiman tuotantoalueen hankealue.
- Tarkoitus:** Tämä täydennysinventointi tehtiin Kuopion kulttuurihistoriallisen Museon kaavaehdotusvaiheessa antaman lausunnon johdosta. Lausunnon mukaan Maanmittauslaitoksen vuoden 2024 5-pistelaserkeilausaineiston avulla havaitut mahdolliset muinaisjäännökset tulisi tarkastaa maastossa.
- Työaika:** Huhtikuu 2025.
- Tekijä:** Sweco Finland Oy, Heini Ynnilä.
- Tulokset:** Kaikki tarkastetut mahdolliset muinaisjäännökset todettiin muinaisjäännöksiksi.
- Selitykset:** Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta huhtikuusta 2025. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 4/2025. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallennettuna Sweco Finland Oy:n palvelimella. Kaksinumeroiset lyhyet kohdenumerot viittaavat osayleiskaavan kaavadokumentissa käytettyyn numerontiin.

Kartta kohteista

Taulukko 1: Kohdeluettelo

N	E	Kohteen numero	Nimi	Tyyppi	Status	Mjtnnuss
7077924	528976	62	Ruunakorpi	tervahauta	muinaisjäänös	1000055462
7074033	529469	63	Rimpisuo	tervahauta	muinaisjäänös	1000055463
7072749	526071	64	Sakarinho	2 kpl hiilimiiluja	muinaisjäänös	1000055464
7075848	526099	65	Kumpumäki	1 kpl tervahauta ja 1 kpl hiilimiilu	muinaisjäänös	1000055465
7076746	525897	66	Luukkola	tervahauta	muinaisjäänös	1000055466
7079064	523341	68	Pesinpyttykangas	tervahauta	muinaisjäänös	1000055468

Työn kuvaus ja kohdealue

Tämä täydennysinventointi liittyy Sonkajärven kunnan pohjoisosaan suunnitteilla olevaan tuulivoiman tuotantoalueeseen. Mikroliitti Oy suoritti alueelle aiemmin inventoinnin kesällä 2023. Hankealueen pinta-ala Mikroliitin inventoinnin aikana oli 55,8 km². Alue kuitenkin pieneni suunnittelun edetessä 41,9 km² kokoiseksi.

Mikroliitin inventoinnin jälkeen Maanmittauslaitoksen vuonna 2024 saataville tulleen 5-pistelaserkeilausaiston avulla alueelta tunnistettiin uusia mahdollisia muinaisjäännöksiä. Täydennysinventoinnissa tarkastettiin hankealueelle tai aivan sen viereen sijoittuvat mahdolliset muinaisjäännökset. Lopputuloksena kaikki mahdolliset kohteet todettiin muinaisjäännöksiksi, joko hiilimiiluiksi tai tervahaudoiksi. Heini Ynnilä teki maastotyöt 24.-25.4.2025 työn kannalta hyvissä olosuhteissa. Lopputuloksena hankealueelta tunnetaan viisi uutta muinaisjäännöskohdetta, joista kahdessa kohteessa on kaksi alakohdetta.

Kohdekuvaukset:

62 SONKAJÄRVI RUUNAKORPI

Mjtunnus: 1000055462

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

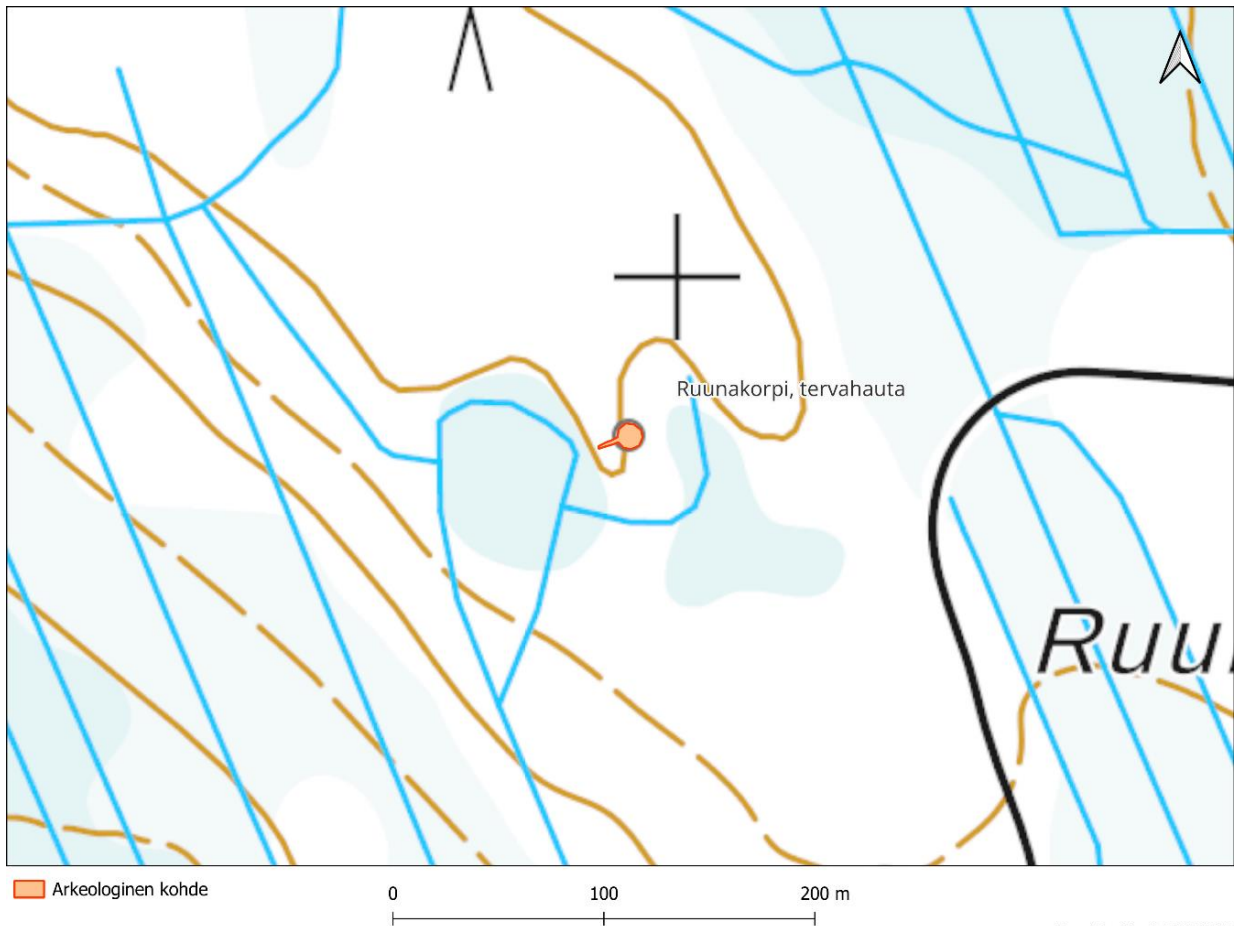
Ajoitus: historiallinen

Laji: Työ- ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N: 7077924 E: 528976

Sijainti: Kohde sijaitsee mäntymetsässä, loivasti lounaaseen laskevassa rinteessä, tasolla 154–155 m mpy. Maasto on hiekkapohjaista, vaihtelevasti sekä kuivaa että kosteaa kangasmetsää. Kosteat osat on ojitettu. Kohteen ympäristössä on tehty harvennustöitä, metsäkoneen urat kulkevat kohteen vierestä sen kolmelta puolelta, mutta eivät ole vahingoittaneet itse kohdetta, kohteen päältä ei ole poistettu puustoa. Puut kasvavat tervahaudan valleissa, eivät painanteen keskellä. Kohteen ympärillä on muita, pienempiä kuoppia.

Kuvaus: Kohde on selväpiirteinen pyöreä painanne, jonka halkaisija on noin 10 metriä. Vallit ovat noin 2,5 m leveitä ja selkeät kaikilla puolilla, painanteen keskiosa on noin 1 metriä matalammalla tasolla kuin vallit. Selkeäpiirteinen, profiililtaan V-kirjaimen muotoinen juoksutusränni kulkee alarinteeseen painanteen lounaispuolella. Ränni alkaa jo painanteen keskeltä ja on yhteensä noin 13 metriä pitkä. Painanteen keskellä on tahmainen, musta, hiiltä sisältävä kerros.

Kartta 2: Ruunaankorven arkeologinen kohde

Kuva 1: Kohde erottuu maastossa painanteena. Kuva 2: Kohteen lounaispuolella on selkeä juoksutusränni, joka halkoo vallin ja näkyy maastossa v-kirjaimen muotoisena painanteena.

63 SONKAJÄRVI RIMPISUO

Mjtunnus: 1000055463

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

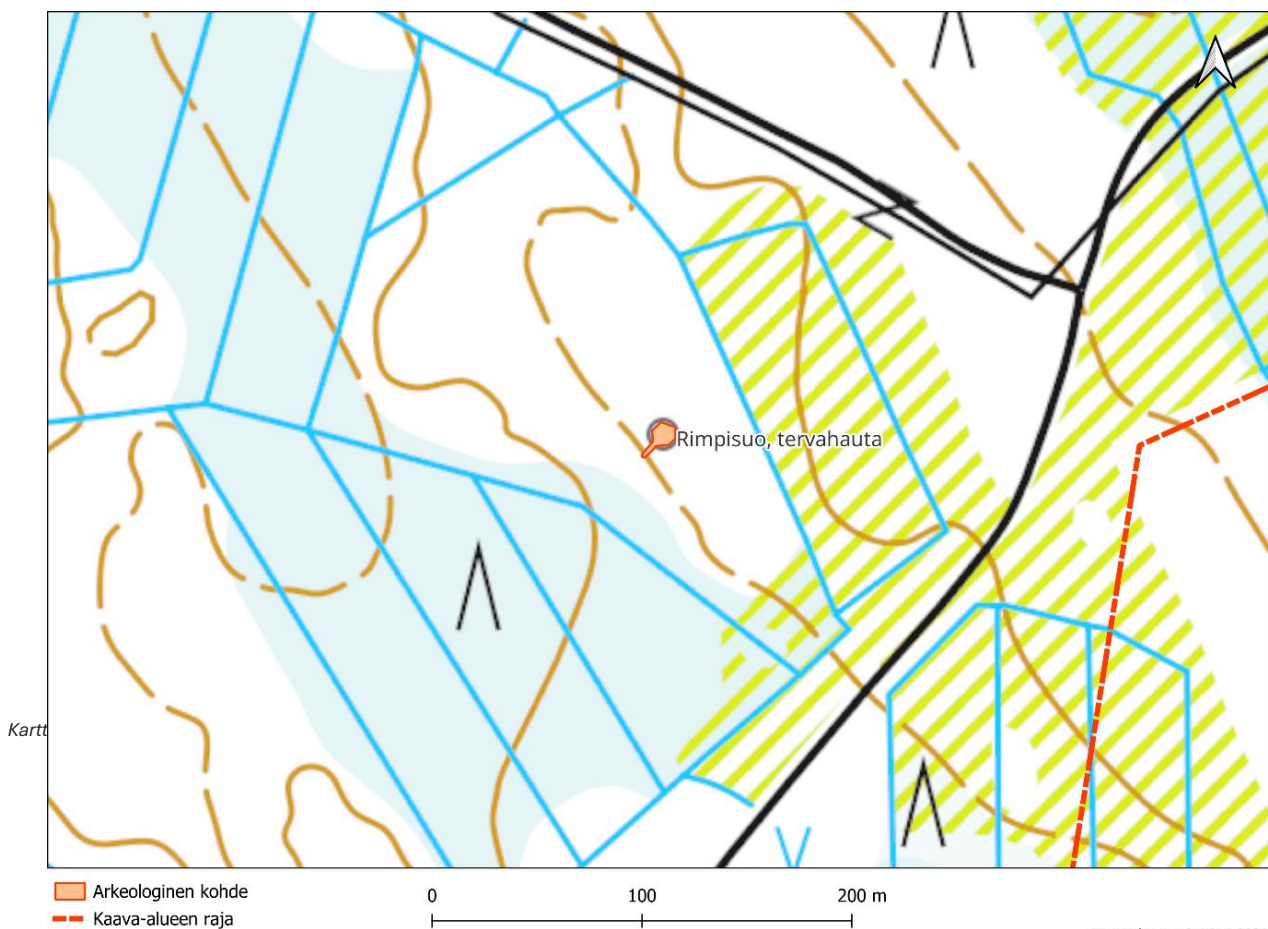
Ajoitus: historiallinen

Laji: Työ- ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N: 7074033 E: 529469

Sijainti: Kohde sijaitsee mäntymetsässä, loivasti etelään laskevassa rinteessä, tasolla 152–154 m mpy. Maasto on hiekkapohjaista, kosteaa kangasmetsää. Kohteen valleissa kasvaa puita, muttei painanteen keskellä.

Kuvaus: Kohde on pyöreä painanne, joka erottuu maastossa vain heikosti. Rakenteen halkaisija on 9–10 metriä. Vallit ovat loivia ja painanteen keskiosa on noin 0,5 metriä matalammalla tasolla kuin vallit. Selkeäpiirteinen, profiililtaan V-kirjaimen muotoinen juoksutusränni kulkee alarinteeseen painanteen lounaispuolella. Ränni on noin 7 metriä pitkä ja sen pohja on enimmillään 1 m reunoja syvemmällä. Ränni kapenee ja loivenee voimakkaasti kohti lounaista. Painanteen keskellä on tahmainen, musta, hiiltä sisältävä kerros.

Kuva 3: Kohde sijaitsee kuivassa kangasmetsässä. Kuvassa keskellä sijaitseva kaatuneen puun runko on painanteen keskellä. Kuva 4: Painanteen lounaispuolella on alarinteeseen kaivettu juoksutusränni. Kuvan yläreunassa erottuu tervahaudan maavalli, jota ränni puhkaisee.

64 SONKAJÄRVI SAKARINAHO

Mjtnunus: 1000055464

Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)

Ajoitus: historiallinen

Laji: Työ- ja valmistuspaikat, 2 kpl hiilimiiluja

Koordin: N: 7072749E: 526071

Sijainti: Kohde sijaitsee kosteassa kangasmetsässä, jossa kasvaa mäntyä ja kuusta. Maasto on hiekkapohjaista ja melko tasasta, korkeudella 141–142 m mpy. Kohteiden ympäristössä on tehty harvennustöitä, metsäkoneen urat kulkevat kohteiden päältä ja vierestä. Kohteet ovat vahingoittuneet, kun niiden päältä on ajettu ja poistettu puustoa.

Kuvaus: Kohteet ovat samankaltaisia, pyöreitä, halkaisijaltaan noin 10 metriä olevia painanteita, joiden ympärillä on vallit. Vallit ovat metsäkoneen rikkomat. Ne erottuvat tasaisessa maastossa muuta maastoa korkeammalle nousevien vallien takia. Painanteiden keskellä on musta, hiiltä sisältävä kerros. Matalamman korkeuskäyrän hiilimiilussa on nokisen kerroksen alla valkoinen palanut hiekka.

Ylemmällä korkeuskäyrällä sijaitsevassa kohteessa on 0,5–1 m korkeat vallit, jotka ovat noin 2–3 metriä leveitä. Kohteen poikki itä-länsi suuntaisesti kulkee metsäkoneen ura.

Alemmalla korkeuskäyrällä sijaitsevan painanteen vallit ovat metsäkoneen viidestä kohtaa rikkomat. Säästyneet vallit ovat 1–2 metriä leveitä ja noin 1,2 metriä korkeita.

Kuva 5: Ylemmällä korkeuskäyrällä sijaitseva kohde erottuu maastossa valliensa avulla. Kuva 6: Kohteen läpi kulkevat metsäkoneen muodostamat urat.

Kuva 7: Alemmalla korkeuskäyrällä sijaitsevan kohteen vallit ovat monin paikoin rikkoutuneet. Kuva 8: Painanteen keskellä on tumma hiilinen kerros ja sen alla palanut hiekka.

65 SONKAJÄRVI KUMPUMÄKI

Mjtunnus: 1000055465

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: historiallinen

Laji: Työ- ja valmistuspaikat, tervahauta ja hiilimiilu

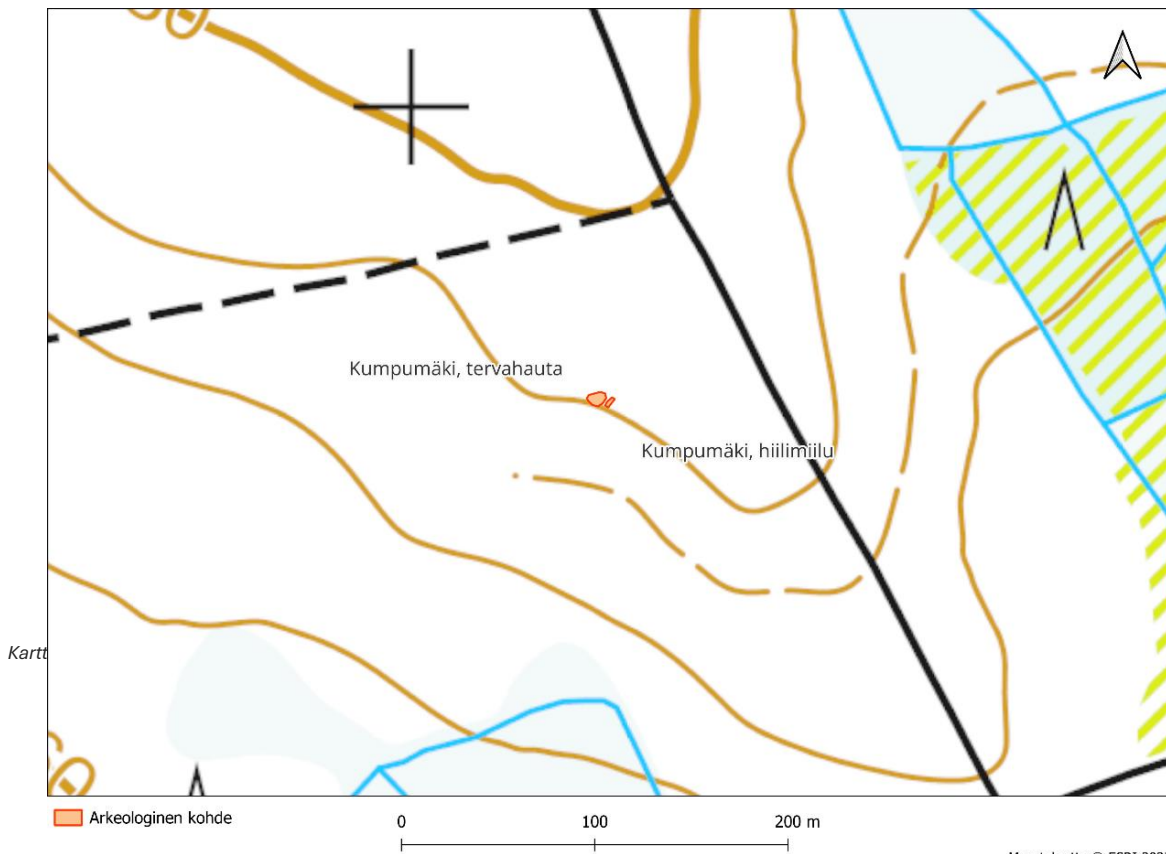
Koordin: N: 7075848 E: 526099

Sijainti: Kohde sijaitsee melko nuoressa kuusimetsässä, loivasti etelään laskevassa rinteessä, tasossa 176–177 m mpy. Maasto on hiekkapohjaista, kosteaa kangasmetsää. Ympäristössä on runsaasti pieniä, metsänistutusta varten tehtyjä laikutuskuoppia.

Kuvaus: Kohteella on kaksi painannetta vierekkäin.

Toinen on suorakaiteen muotoinen, se on hyvin matala, eikä siinä ole selkeitä valjeja tai juoksutusrännille kaivattu uraa. Kyse saattaa olla hiilimiilusta tervahaudan sijaan. Loivassa rinteessä sijaitseva painanne on itä-länsi suunnassa 2 metriä ja pohjois-etelä suunnassa 5 metriä leveä. Enimmillään se on noin 0,5 m syvä. Sen pohjalla on selvä, musta, noin 10 cm paksu noen ja hiilen kerros.

Toinen painanteista on pyöreä ja suurempi. Sen poikki on kaivettu kuoppia, ilmeisesti metsänistutuksen aikana, jolloin etenkin sen eteläreuna on erittäin epäselvä. Painanteen pohjoisreunan vallit ovat selvät, eteläosassa on ilmeisesti ollut tervahaudan juoksutuskanavan suuaukko. Painamme on pohjoisissa noin 1,2 metriä syvä, eteläosissa 0,5 metriä syvä. Painanne on noin 6 metriä leveä itä-länsi suunnassa ja pohjois-etelä suunnassa 8 metriä leveä. Painanteen pohjalla on tumma, melko ohut, tahmainen ja nokinen kerros.

Kuva 9: Hiilimiilu on suorakaiteen muotoinen painanne. Kuva 10: Tervahauta erottuu etelään laskevassa maastossa vain vaivoin.

66 SONKAJÄRVI LUUKKOLA

Mjtnus: 1000055466

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

Ajoitus: historiallinen

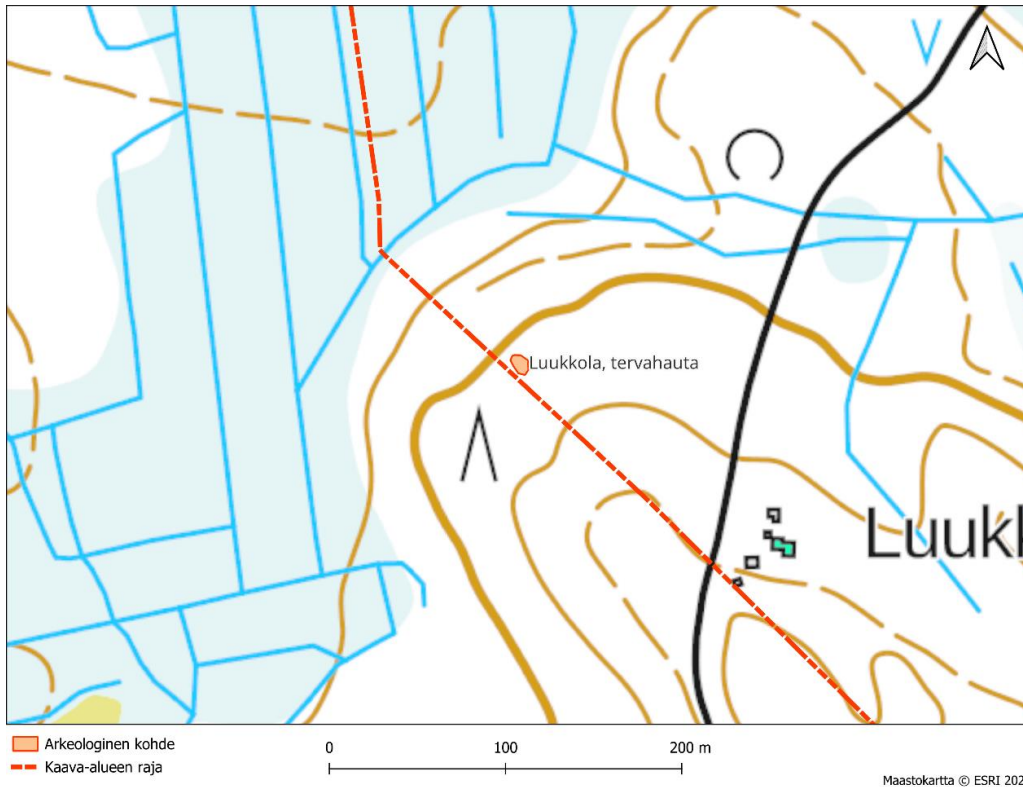
Laji: Työ- ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N: 7076746 E: 525897

Sijainti: Kohde sijaitsee melko nuoressa kuusimetsässä, loivasti luoteeseen laskevassa rinteessä, tasossa 181–182 m mpy. Maasto on melko kivistä, hiekkapohjaista, kosteaa kangasmetsää. Ympäristössä on runsaasti pieniä, metsänistutusta varten tehtyjä laikutuskuoppia.

Kuvaus: Kohde on maastossa melko hyvin erottuva ovaali painanne, joka on noin 7 metriä itä-länsi suunnassa mitattuna ja 10 metriä pohjois-etelä suunnassa. Se on profiililtaan V-kirjaimen muotoinen. Vallit ovat laakeita, noin pari metriä leveitä. Ne ovat korkeimmillaan kaakkoisreunalla, jolloin ne kohoavat painanteen keskiosaa noin 1,7 metriä ylemmäs.

Juoksutuskanavan suuaukko sijaitsee painanteen luoteispäässä alarinteen puolella. Painanteen pohjalla on sinne vierineitä kiviä sekä musta, hiilinen ja tahmainen kerros.

Kartta 6: Luukkolan arkeologinen kohde

Kuva 11: Kohde erottuu maastossa ovaalina, melko syvänä painanteena, jonne on jäänyt lunta, kun se on sulanut muualla ympäristössään. Kuva 12: Valli on rikkonainen alarinteen puolella luoteessa, jossa on ollut juoksutuskavana suu.

68 SONKAJÄRVI PESINPYTTYKANGAS

Mjtunnus: 1000055468

Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)

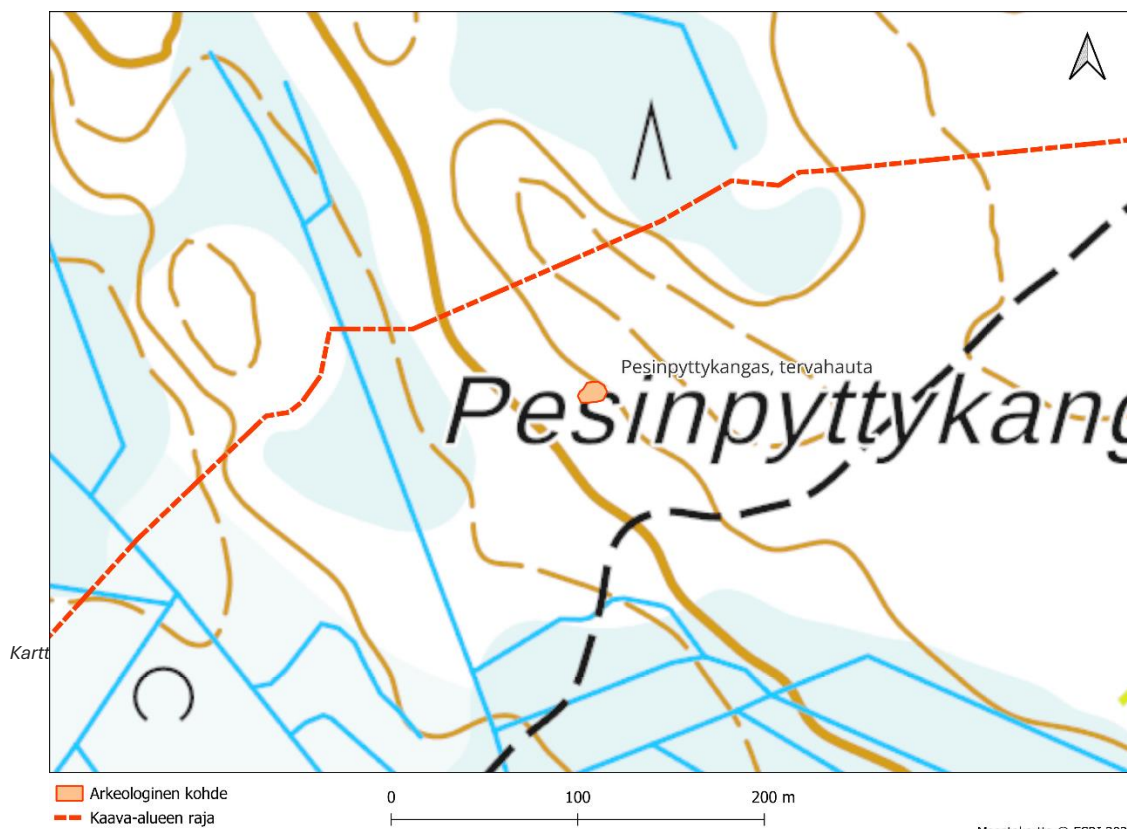
Ajoitus: historiallinen

Laji: Työ- ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N: 7079064 E: 523341

Sijainti: Kohde sijaitsee mäntymetsässä, loivasti lounaaseen laskevassa rinteessä, tasossa 142–145 m mpy. Maasto on hiekkapohjaista, kuivaa kangasmetsää.

Kuvaus: Kohde on selväpiirteinen, pyöreä, halkaisijaltaan noin 10-metrinen painanne, jonka vallit ovat helposti erotettavissa. Painanteen keskiosa on noin 1 metriä reunan valleja alempana. Vallit ovat noin 2–3 metriä leveitä ja ylärinteen puolella koillisreunassa vaikuttaa olevan tuplavallirakenne. Juoksutuskanava erottuu selvästi painanteen alarinteen puoleisessa lounaisreunassa. Tämä halkaisijaltaan V-kirjaimen muotoinen halssi erottuu vallien ulkopuolella noin 5 metriä pitkänä. Se alkaa pyöreän painanteen keskeltä, jossa halssin pohja on noin 2 metriä vallien yläpinnan alapuolella. Painanteen keskellä on selkeä musta, hiilinen ja tahmainen kerros. Vastaavaa kerrosta ei ole havaittavissa halssissa.

Kuva 13: Painanne sijaitsee kuivassa kangasmetsässä, sen loivassa lounaisrinteessä. Kuva 14: Painanteen keskeltä alkaa ja lounaaseen jatkuu V-kirjaimen muotoinen halssi.